

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

עמ"ש 20-05-22352 פלונים נ. פלונית

בפני כבוד השופטת מ. ברנט, אב"ד
כבוד השופטת ו. פלאוט
כבוד השופט צ. ויצמן

המערערים 1. י. א.

2. א. פ., מנהל עזבון

נגד

המשיבה ח. ו., מנהלת עזבון

פסק דין

אקדמות מילין

ערעור על החלטת בית המשפט לענייני משפחה בפ"ת (כב' הש' א. גולן – תבורי) מיום 26.4.20 (ת"ע 16-08-56594), במסגרתו קצב בית המשפט את שכרה של המשיבה, ששמה כמנהלת עזבון משותפת עם המערער בשיעור של 1.5% משווי העיזבון, וזאת מעבר לסך שנפסק לטובתה כשכר ביניים בסך 30,000 ש"ח. בהמשך להחלטה זו עומד השכר הכולל שנפסק למשיבה ע"ס 90,000 ₪.

המערערים טוענים כי לא היה כל מקום להוסיף ולפסוק למשיבה את השכר הנזכר, כיוון שלא ביצעה כל פעולה ממשית מעבר לפעולות בגינן כבר קיבלה שכר במסגרת פסיקת שכר הביניים.

הנדרש לנדון

1. בתיק הנוגע לעיזבון המנוח א. ר. ז"ל (להלן – המנוח) התנהלו הליכים שונים בין הגב' א. י., בת זוגו של המנוח (להלן – המערערת) ומר א. ל. י., אחיו של המנוח (להלן – האח). בין השאר, הוגשה התנגדות מצד האח לצוואת המנוח מיום 29.9.14 בה ציווה את רכושו למערערת (ת"ע 15-05-23999; ת"ע 15-05-23904; ת"ע 15-05-23940).

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

עמ"ש 22352-05-20 פלונים נ. פלונית

נציין כבר עתה כי התנגדותו של האח נדחתה בסופו של יום.

2. מכל מקום, במסגרת ההליכים הנזכרים יוצגה המערערת ע"י עו"ד א. פ., המערער 2 (להלן - המערער), ואילו האח יוצג ע"י המשיבה.

3. במסגרת ההליכים הנזכרים, וע"פ בקשת הצדדים, מונו המערער והמשיבה במשותף כמנהלי עזבון המנוח ע"פ צו למינוי מנהל עזבון זמני מיום 9.11.16.

4. בחודש 7/2018 עתרו שני מנהלי העיזבון בבקשה משותפת לפסוק להם שכ"ט ביניים בסך 60,000 ₪ בצירוף מע"מ שיחולק ביניהם בחלקים שווים. הצדדים, המערערת והאח, הגיבו כי הם מסכימים לבקשה וב"כ האפה"כ הבהיר כי אינו מתערב במבוקש, מתוך שכך שכ"ט ביניים אושר כמבוקש ביום 3.10.18, וכ"א ממנהלי העיזבון קיבל שכר ביניים בסך 30,000 ₪.

5. כאמור, ביום 5.1.20 דחה בית המשפט את התנגדותו של האח והורה על קיום צוואת המנוח לפיה המערערת היא יורשת עזבונו (להלן - פסק הדין).

6. כשלושה שבועות אחר מתן פסק הדין, ביום 30.1.20, עתרה המשיבה באופן עצמאי לפסיקת שכרה כמנהלת עזבון בשיעור של 3% משווי העיזבון אשר הוערך על ידה בשיעור של 6-7 מיליון ₪ בקיזוז שכר הביניים. המשיבה בבקשתה טענה, בין השאר, כי לאחר פסק הדין מנהל העיזבון הנוסף, המערער, הורה למרשתו, המערערת, למשוך הכספים שבחשבון העיזבון מבלי להמתין לקביעת שכ"ט וכי הוא לא מעוניין להגיש בקשה לפסיקת שכ"ט.

לטענתה, שני מנהלי העיזבון טיפלו בנכסי העיזבון במשך למעלה משלוש שנים, וביצעו פעולות שונות לרבות טיפול שוטף בהשכרה ותחזוקת הדירות, מפגש עם שוכרים ופנייה לרשויות, פעילות בחשבון נאמנות ומעקב, חידוש רישיון רכב, סיוע ברישום מגרש, וכן התכתבו ושוחחו בטלפון והשקיעו שעות מרובות בעניינו של העיזבון.

בנוסף עתרה המשיבה להורות למערערת להשיב כספים לקופת העיזבון.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

עמ"ש 22352-05-20 פלוני נ. פלוני

7. המערער התנגד לבקשה וטען כי המשיבה כלל לא עדכנה אותו על כוונתה להגיש בקשה לשכר נוסף, ולגופם של דברים טען כי טיפול מנהלי העיזבון, היינו טיפולו שלו ושל המשיבה גם יחד בענייני העיזבון, אינו מצדיק תוספת שכר מעבר לשכר הביניים שנפסק, כמפורט לעיל. כן טען כי עיקר הפעולות אשר פורטו בבקשת המשיבה פורטו כבר בבקשה לקבלת שכר ביניים ושלושת הפעולות הנוספות שציינה המשיבה בבקשתה הנוכחית הן פעולות זניחות אשר רובן אף לא בוצעו על ידה.

8. ביום 29.3.20 ניתנה החלטה המורה למשיבה להשיב כספים לחשבון להבטחת תשלום שכ"ט.

החלטת בית משפט קמא נושא הערעור

9. בית המשפט בהחלטתו התייחס להוראת תקנה 45 ב(א) לתקנות הירושה, תשנ"ח-1998 (להלן- תקנות הירושה) הקובעת כי שכ"ט מנה"ע לא יעלה על 3% ויקבע בהתחשב בשווי נכסי העיזבון, בפעולות שבוצעו (ע"י כלל מנהלי העיזבון) ובסוג הנכסים. בית המשפט עמד על כך שהפסיקה הבהירה כי ניתן לפסוק אף שכר טרחה הנמוך מהמפורט בתקנות בכפוף לנסיבות העניין. בית המשפט קבע כי עצם העניין שהבקשה מוגשת אך ורק ע"י מנהלת עיזבון אחת אינה מונעת את פסיקת שכר הטרחה.

עוד נקבע כי אומנם חלקן של הפעולות שפורט ע"י המשיבה צוין בעבר בבקשה קודמת, ברם בתקופה שחלפה מאז שכ"ט הביניים (7/2018) המשיך ניהול נכסי העיזבון ועד לסיומו חלפה למעלה משנה, ונדרש טיפול שוטף בנכסי נדל"ן לרבות השכרה ותחזוקה לאורך תקופה של כשלוש שנים וחודשיים (11/2016-1/2020). בית המשפט קבע כי טענת המערער שרק מנהל העיזבון מטעמה פעל בעיזבון, או פעל יותר, לא נתמכה בתגובתו שלו או בראייה אחרת.

מתוך שכך פסק בית המשפט למשיבה שכ"ט נוסף על שכר הביניים בשיעור 1.5% בצירוף מע"מ (היינו מחצית משכ"ט של 3% המגיע לשני מנהלי העיזבון יחדיו) מסך של 6 מיליון ₪ וזאת בהתחשב בהערכתה המינימלית של המשיבה את שווי העיזבון,

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

עמ"ש 20-05-22352 פלוני נ. פלונית

הערכה אשר המערערים לא התנגדו לה, והעמיד את שכרה של המשיבה בשיעור של 90,000 ₪ (1.5%*6,000,000 ₪) בצירוף מע"מ. כאשר מתוך סך זה הופחת סך 30,000 ₪ ששולמו למשיבה כשכר בינים, ובסה"כ נפסקה למשיבה תוספת שכ"ט של 60,000 ₪ בצירוף מע"מ.

מכאן הערעור

תמצית טענות המערערים

10. שגה בית המשפט בהתעלמו מכך שלא נעשתה כל פעולה משמעותית ע"י המשיבה אחר קבלת שכר הביניים. המשיבה בבקשתה הוסיפה ופירטה שלוש פעולות בלבד על אלו שנמנו על ידה במסגרת הבקשה לשכר ביניים, האחת בקשה להארכת המינוי – בקשה שנדחתה ע"י בית המשפט, השנייה חידוש רישיון הרכב – שפעולתה של המשיבה הייתה להודיע שהיא לא מתנגדת לבקשה לחידוש שהוגשה ע"י המערער, והשלישית סעיף כללי של התכתבויות, התייעצויות ושיחות טלפון. אין כל מקום לפסוק סך של 60,000 ₪ על פעולות אלו.

11. בית משפט קמא התעלם מהעובדה שדווקא המערער הוא זה שביקר בדירות העיזבון המושכרות, דאג לתחזוקתם ותיקונם וניהל מו"מ עם השוכרים וכי הוא זה שהכין את החוזים עם השוכרים.

12. בכל הקשור לטענת המשיבה כי סייעה בהליך רישום המגרש בפרדס חנה, הרי שאין בכך ממש שכן הליך זה לא בוצע ע"י מנהלי העיזבון והדברים בוצעו ע"י עו"ד ערן דנן כבר בשנת 2015 טרם מינוי מנהלי העיזבון.

13. שגה בית המשפט בהתעלמו מכך שטענות המערערת באשר לאי פעילותה של המשיבה לא נסתרו.

תמצית טענות המשיבה

14. לא קיימת כל עילה להתערבות בהחלטת בית משפט קמא. דין הוא כי אין ערכאת הערעור מתערבת בקביעת שיעור שכר טרחתו של בעל תפקיד שמונה ע"י בית

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

עמ"ש 20-05-22352 פלונים נ. פלונית

המשפט אלא במקרים חריגים. בנדון קבע בית המשפט את שכרה של מנהלת העיזבון ע"פ השיעור המינימלי הנזכר בתקנות הירושה ואין כל מקום להתערב בפסיקה זו.

15. בשל סירובו של המערער נדרשה המשיבה להגיש בקשות שונות ורבות לבית משפט קמא ואף לעניין זה יש השלכה בכל הקשור לשכר הראוי להפסק לה.

16. דווקא המערער ביצע מחטף עת העביר את יתרת הסך המצוי בקופת העיזבון למערער תחת להגיש תחילה פרטה לבית המשפט, בקשה לשחרור מתפקיד וכן בקשה לפסיקת שכ"ט מנהלי העיזבון.

17. היה מקום לצרף לבקשה הן את האח והן את ב"כ האפה"כ אשר הלכה למעשה הביעו הסכמתם ו/או אי התערבותם לבקשת המשיבה לפסיקת שכ"ט.

18. המערער לא הייתה מעורבת כלל בפעולות הקשורות בניהול העיזבון ולא ברור כיצד היא טוענת טענותיה באשר לפעולות מי ממנהלי העיזבון.

19. המשיבה נדרשה, בין השאר, להגיש בקשה למינוי מנהלי עיזבון, בקשה להארכת המינוי מעת לעת ובהתאם לדרישת מחלקת עיזבונות של הבנק להגיש בקשות למתן הוראות ובקשות לחידוש רישיון רכב, להשכיר דירות, להיפגש עם שוכרים, להחתים ערבים, לדאוג לתחזוקה שוטפת של הדירות, לטפל ברישום המגרש שנרכש ע"י המנוח ולא נרשם על שמו ערב מותו, לבדוק זכויות וחובות של העיזבון, לקיים פגישות, טלפונים עם המערער והכל כחלק מתפקידה כמנהלת העיזבון.

שכר מנהל עזבון - קיצורה של הלכה

20. בטרם נדרש לערעור לגופו נציין כי איננו מתעלמים מן ההלכה הפסוקה אשר הותוותה והוטמעה במשפטנו ולפיה, ערכאת הערעור אינה נוהגת להתערב בפסיקת שכר בעלי תפקידים הממונים ע"י בית המשפט אלא במקרים חריגים. כך, כדוגמה, בע"א 2886/00 הקרן לטיפול בחסויים נ' היועץ המשפטי לממשלה, (2000) (פסקה 6), הבהיר כב' הש' י' טירקל -

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

עמ"ש 20-05-22352 פלונים נ. פלונית

"הלכה פסוקה היא 'כי אין בית המשפט נוטה להתערב בשכר הטרחה שנקבע לכונסי נכסים, מפרקים ודומיהם על ידי הערכאה הראשונה, אלא במקרים חריגים ויוצאי דופן...כאשר בית המשפט התערב בעניינים מסוג זה, היה זה באותם מקרים בהם טעה השופט קמא בעקרונות אותם הפעיל ולא באופן בו יישם את אותם עקרונות' (דברי השופט (כתוארו אז) ש' לוינ' בע"א 530/88 פרידמן ואח' נ' ארנון ואח' פ"ד מג(484, 479 והאסמכתאות שם".

ועם כל זאת בעת הצורך, וכאשר שכר הטרחה נראה גבוה ביחס לפעולות וההשקעה בפועל, מצאנו כי ערכאות הערעור אינן מהססות מלהתערב בו (וראו, כדוגמה - עמש (תל אביב) 38393-02-16 - פלונית נ' רענן מזרחי, (2017); וכן ראו ש. שוחט, דיני ירושה ועזבון, 2014 בעמ' 224-222).

21. סמכות בית המשפט לפסוק את שכר טרחתו של מנהל עיזבון והמתווה הבסיסי לפסיקתו מעוגנים, בין היתר, בסעיף 45 ב לתקנות הירושה. להלן נוסח הסעיף על כלל תתי סעיפיו -

"45ב. (א) בית המשפט יקבע למנהל העיזבון שכר בעד מילוי תפקידיו כמנהל עיזבון ועשיית הפעולות שבסמכותו, שלא יעלה על 3% משווי העיזבון; השכר ייקבע בהתחשב, בין השאר, בשווי הכולל של נכסי העיזבון, בסוג הנכסים שבעיזבון, בטיב הפעולות שביצע מנהל העיזבון ובהיקפן, וכן בהתחשב בפעולות שביצע מנהל העיזבון שקדם לו, אם היה כזה, ובשכר שנפסק לו.

(ב) כלל ניהול העיזבון פעולות חריגות או שנדרש מאמץ מיוחד לביצוע תפקידיו הרגילים של מנהל העיזבון, רשאי בית המשפט להגדיל את שכרו ובלבד שהשכר שייקבע לא יעלה על 4% משווי העיזבון.

(ג) לשכר הטרחה שיקבע בית המשפט לפי תקנות אלה ייוסף מס ערך מוסף." (הדגשה שלנו)

עיננו הרואות - על פי לשון התקנות שכר טרחה של 3% למנהל העיזבון מצוי בקצה העליון של הסקאלה וכי שכר זה יפסק אך ורק כאשר יוכח שהושקע מאמץ משמעותי בכל הקשור להליכי הניהול, וראו לעניין זה, כדוגמה - עמש (חיפה) 48322-02-20 - עיזבון המנוחים ל' ד' ו-י' זל נ' היועץ המשפטי לממשלה במשרד האפוסטרופוס הכללי- מחוז חיפה והצפון, (2020) בהבהירו -

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

עמ"ש 22352-05-20 פלוני נ. פלוני

"עדיין מוסמך בית משפט לקבוע בשים לב למכלול הנתונים שלפניו לרבות סוג נכסי העיזבון, מיעוטם וטיב הפעולות שביצע מנהל העיזבון כי זה יחושב על פי שיעור אחוז הנמוך מ-3% גובה מתוך שווי העיזבון שהרי על פי תקנה 45 ב' (א) שכר מנהל עיזבון "לא יעלה על 3% משווי העיזבון"

ובעניין ע"מ 1243/07 אלמוני, עו"ד נ. פלוני (2008) נפסק –

"אין זה דבר המובן מאליו שמנהל העיזבון יזכה לאישור שכר טרחה בקצה העליון של הסקאלה שקבע המחוקק. ההיפך הוא הנכון: סביר להניח שה'ממוצע' בקביעת שכר טרחה של מנהל העיזבון יתקרב יותר לאמצעה, היינו 1.5%-2%. שכר טרחה גבוה של 3% אמנם ישולם במקרים המתאימים, אבל רק כשהיקף פעולות הניהול רחב יחסית באופן שיצדיק זאת"

ובדומה הובהר אף לגבי בעלי תפקידים אחרים דוגמת כונסי נכסים –

"נראה לי, כי יש להתיר לראש ההוצל"פ להתערב בקביעת שכ"ט כונס, בהתקיים נסיבות חריגות וייחודיות, בהן תחושת הצדק אינה משלימה עם שיעור שכר הטרחה הפסוק. למשל, מששכר הטרחה אינו עומד בכל קשר פרופורציונאלי אפשרי להיקף העבודה שנדרשה מהכונס, בשיעור חריג ויוצא דופן... או בנסיבות ייחודיות וחריגות אחרות, המקימות עילה להתערבותו של ראש ההוצל"פ" (ברע (תל-אביב-יפו) 2999/05 - גולדבלט זאב נ' בנק אוצר החייל בעמ, (2007); וכן ראו בר"ע (ב"ש) 503/04 דרור, כונס נכסים נ. בטיט (2005); בר"ע (תל אביב) 3307/04 דלק – חברת הדלק הישראלית בע"מ נ. צאקים אחזקות בע"מ (2008) וכן ראו – ע. מאור, על כונס הנכסים, 2015, עמ' 588)

22. ואם כן, הדרך לקביעת שכרו של מנהל העיזבון נעשית לאחר בחינת גורמים ונתונים רלוונטיים שונים, ועם אלה נמנה היקף העיזבון ושווי (ראו, כדוגמה, תמ"ש (י-ם) 50515/02 עו"ד משה בזק מנהל עיזבון נ' האפורטרופוס הכללי (1.8.02)) במסגרתו הובהר בין השאר כי "ככל שערך העיזבון גבוה יותר, כך מידת האחריות כבדה יותר אף היא". יחד עם זאת ראוי להדגיש, כמתחייב מתקנה 45 שלעיל, כי נתון זה הוא אחד מנתונים נוספים אותם יש לשקול, ואין בו לבדו כדי להכריע שאלת גובה שכ"ט מנהל העיזבון. כך בעניין ע"מ 1243/07 הנ"ל נפסק –

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

עמ"ש 20-05-22352 פלונים נ. פלונית

"...אחד מן השיקולים אותם יש לשקול הינו שווי העיזבון אך אין זה שיקול בודד או שיקול מכריע אשר אך לפיו יש לפסוק. צודק בית משפט קמא בדבריו כי שיקול מרכזי נוסף הוא מורכבות הניהול, היינו היקף וטיב הפעולות אותן ביצע מנהל העיזבון... בין שני השיקולים "שווי העיזבון" ו"מורכבות הניהול", ניכר כי יש להעדיף את האחרון" (הדגשה שלנו)

ואם כן מתוך עיקרו של דין נעבור לנדון.

23. בנדון בעת קביעת שכ"ט המשיבה כמנהלת עיזבון משותפת עם המערער איננו יכולים להתעלם מנסיבות העניין - המשיבה התמנתה כמנהלת עזבון במשותף למערער מתוך כך שבמסגרת ההליך היא ייצגה את האח שהתנגד לקיום הצוואה, שכן העיזבון כלל נכסים אשר היה צורך להשכירם ולטפל בהם אף בתקופת ניהול ההליך המשפטי, מתוך שכך הוסכם ע"י הצדדים כי לעת עתה ועד שיוכרע בגורלו של העיזבון ישמשו באי כוח הצדדים כמנהלי עזבון במשותף. אלא, שכאמור, בסופו של יום התנגדות האח נדחתה.

מעת שכך, נמצא למעשה כי לא היה כל טעם וצורך במינוי מנהל עזבון ואין זה הוגן כי מתוך העיזבון אשר נפל לידי המערער תידרש דווקא היא להוסיף ולשאת אף בשכ"ט המשיבה, הדברים מקוממים ובוודאי צריכים להילקח בשיקול הדעת בעת פסיקת שכרה של המשיבה, שהרי לא יעלה על הדעת שהמערער תימצא עצמה נושאת בשכר פעולתו של בעל תפקיד שמונה אך ורק בשל פעולותיו של האח. אותן פעולות שנמצאו בלתי מוצדקות בסופו של יום, ונדחו.

ודוק, איננו מתעלמים מהעובדה כי הבקשה למינוי המשיבה עם המערער כמנהלי עיזבון הוגשה במשותף ובהסכמת שני הצדדים ופסק הדין ניתן כשלוש שנים לאחר המינוי, כך שאין להתעלם מהעבודה שנעשתה בין לבין. בדומה, איננו מתעלמים מכך שעיקר טענות המערער הופנו באשר לאופי הפעולות שבוצעו ע"י המשיבה, עניין אליו נתייחס בהמשך, וכי היא לא טענה באשר לאיון שכר המשיבה בהתייחס לכך שהתנגדות האח נדחתה. ואו, לסברתנו, עת בוחנים אנו את מכלול הנסיבות הנדרשות לבחינה בעת קביעת שכר טרחת מנהל העיזבון, לא ניתן להתעלם מעצם העובדה כי אלמלא התנגדות מרשה של המשיבה, ספק גדול האם היה נדרש כלל מינוי מנהל

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

עמ"ש 20-05-22352 פלונים נ. פלונית

עיצובן לעיזבון המנוח, ועניין זה ראוי להתחשב בו בעת פסיקת שכרה של המשיבה אשר כאמור, למעשה מושת לשכמה של המערערת שזכתה בעיזבון.

24. אשר לעצם הפעולות שבוצעו ע"י המשיבה, אף אנו, כבית משפט קמא, נִמְנָע מלהיכנס לשאלה העובדתית איזו פעולה בוצעה ע"י המערער ואיזו בוצעה ע"י המשיבה, מעת שמונו שני בעלי תפקיד כמנהלי עיזבון ולא התבקשה הפסקת פעולתו של אחד מהם אין מקום למנות כרוכל המונה מעותיו איזו פעולה בוצעה ע"י איזה מבעלי התפקיד המשותפים ויש להתייחס אליהם כאחד. ואולם, בצד זה יש לבחון אלו פעולות בוצעו בפועל ע"י מנהלי העיזבון בכללותם, ולעניין זה לא נסתרה טענת המערער כי עיקרן של הפעולות בוצעו עובר לפסיקת שכר הבינים. אומנם אף לאחר פסיקת שכר הביניים נמשכה השכרת הדירות, ואולם לא הוכחו משאים ומתנים חדשים, אלא אך ורק החתמת השוכרים על חידוש חוזי שכירות קיימים. כך גם עצם מתן ההסכמה לחידוש רישיון הרכב אינה פעולה משמעותית במיוחד, ובהתייחס לכך שעיקר הפעולות לרישום המגרש ע"ש המנוח נעשו קודם למינוי הצדדים כמנהלי עיזבון, אין בכלל הפעולות שבוצעו ע"י מנהלי העיזבון לאחר קבלת שכר הבינים להצדיק תשלום שכר מנהלי עיזבון ע"פ הסך המכסימלי הקבוע בתקנות של 3% לשני המנהלים יחדיו.

25. ואם כן, אחר שבחנו את טענות הצדדים אנו סבורים כי יש להעמיד את שכר טרחת כלל מנהלי העיזבון על 2% משווי העיזבון, אשר לגביו לא הייתה מחלוקת, וממילא חלקה של המשיבה בשכר זה (מחצית) עומד על 1% ובסה"כ על 30,000 ₪ בצירוף מע"מ לאחר הפחתת שכר הביניים (30,000 ₪ - 1% * 6,000,000 ש"ח).

26. סוף דבר הערעור מתקבל בחלקו, שכר טרחת המשיבה, מעבר לשכר הבינים שנפסק לה, יעמוד על 30,000 ₪ בצירוף מע"מ תחת הסך שנקבע ע"י בית משפט קמא.

בנסיבות העניין לא מצאנו מקום לעשות צו להוצאות שכן אף עניין זה שוקלל בפסיקת שכר הטרחה.

27. העירבון שהופקד ע"י המערערים, ככל שהופקד יושב לידי המפקיד.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

עמ"ש 22352-05-20 פלונים נ. פלונית

28. ניתן לפרסום ללא פרטי שמות הצדדים .

ניתן היום, כ"ז אדר תשפ"א, 11 מרץ 2021, בהעדר הצדדים.

צבי ויצמן, שופט

ורדה פלאוט, שופטת

מיכל ברנט, שופטת
אב"ד